

STRUKTURIRANJE PISANE PRIPREME ZA NASTAVNI SAT IZ GEOGRAFIJE

Prezentaciju pripremio: Zoran Samardžija, prof. savjetnik

Pripremanje učitelja/nastavnika za nastavu

- **Stručno – sadržajna priprema**
 - temeljno poznavanje sadržaja
 - stručno pripremanje i usavršavanje nastavnika
- **Pedagoška priprema**
 - metode i oblici rada
- **Psihološka priprema**
 - stvoriti osjećaj sigurnosti i zadovoljstva
- **Materijalno – tehnička priprema**
 - osigurati objektivne uvjete za izvođenje nastave

Pisana priprema:

Naslovnica

Osnovna škola Šime Budinića u Zadru
(Gimnazija Vladimira Nazora u Zadru)

**PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA IZ
GEOGRAFIJE**

Ime i prezime učitelja/nastavnika:

Datum izvođenja nastavnog sata:

Početni dio tablice pisane pripreme:

primjer

Predmet	Geografija	
Naziv nastavnog sata	Razmještaj stanovništva na Zemlji	
Razred	2. razred gimnazije	
Tip sata	Obrada novog nastavnog sadržaja	
Kompetencije	Ishodi učenja	Zadaci kojima ću provjeriti ishode

1. Geografska znanja i vještine:

Kompetencije	Ishodi učenja	Zadaci kojima ću provjeriti ishode
1. Geografska znanja i vještine <i>Koja nova znanja trebam približiti svojim učenicima? Koje geografske vještine će vježbati?</i>		

- usvajanje temeljnih geografskih znanja i vještina propisanih nastavnim planom i programom
- razvijanje sposobnosti povezivanja nastavnih sadržaja sa drugim temama i predmetima
- povezivanje naučenog sa životnom praksom
- primijeniti jezične norme standardnog hrvatskog jezika

- **ISHODI:** iskazi kojima se izražava što će učenik znati i/ili moći nakon što završi proces učenja.

- Ishodi su usmjereni na učenike i uvijek se iskazuju aktivnim glagolima koji izražavaju učeničku aktivnost.

- Poželjni / precizni glagoli:

- definirati, opisati, prepoznati, objasniti, interpretirati, zaključiti, primijeniti, napraviti, usporediti, razlikovati, analizirati, itd.

- Nepoželjni / neprecizni glagoli:

- znati, razumjeti, osvijestiti, cijeniti, zapamtiti, upoznati.

- Ishode provjeravamo zadacima - glagol ishoda = glagol zadatka

- primijeniti Bloomovu taksonomiju (jednostavnije → složenije)

Pisana priprema:

- Razmještaj stanovništva na Zemlji (izdvojeni primjeri)

Kompetencije	Ishodi učenja	Zadaci kojima ću provjeriti ishode
1. Geografska znanja i vještine Koja nova znanja trebam približiti svojim učenicima? Koje geografske vještine će vježbati?	- definirati pojmove ekumena, subekumena, anekumena - imenovati vodeće kontinente prema udjelu u svjetskom stanovništvu - objasniti pojmove geografski determinizam i posibilizam - razlikovati primjere geografskog determinizma i geografskog posibilizma u svijetu - izračunati gustoću naseljenosti - analizirati uzroke nejednakog razmještaja svjetskog stanovništva	- Definiraj subekumenu. - Koristeći se tablicom iz udžb. na str. 10. navedi 2 kontinenta s najvećim udjelima u svjetskom stanovništvu. - Što je geografski determinizam? - razlikuj primjere geografskog determinizma od primjera geografskog posibilizma u svijetu - izračunaj gustoću naseljenosti RH - analiziraj prirodno-geografske uzroke neravnomjernog razmještaja svjetskog stanovništva.

Generičke kompetencije

- Kompetencija učiti kako učiti

2. Kompetencija učiti kako učiti	
---	--

*Koje strategije učenja
potičem?*

- sposobnost organiziranja i reguliranja svog učenja, učinkovitog upravljanja svojim učenjem, rješavanja problema, usvajanja, obrade i vrednovanja informacija te razvoj kreativnog i kritičkog mišljenja;
- treba omogućiti učenicima da razviju znanja i vještine upravljanja svojim učenjem i primjene odgovarajućih strategija u različitim situacijama učenja;

Kompetencija učiti kako učiti

- Strategije učenja – postupci kojima se želi postići cilj: znanje, vještine, sposobnosti.
- Kognitivne strategije:
 - organizacijske: mnemotehnike (vizualne i verbalne: skraćivanje, ključne riječi, redoslijed ...), grupiranje, izdvajanje glavne misli, skice, sheme, tablice, dijagrami, umne mape;
 - elaboracijske: prepričavanje, objašnjavanje, predodžbe, sažimanje-sumiranje-ključne riječi, bilježenje, postavljanje pitanja i odgovaranje;
 - strategije ponavljanja: podcrtavanje ključnih pojmova, pravljenje bilješki, označavanje;

Kompetencija učiti kako učiti

- Metakognitivne strategije:
(strategije motrenja vlastitih kognitivnih procesa i mogućnost njihove regulacije u svrhu povećanja učinkovitosti)
 - strategije planiranja: određivanje ciljeva, dijeljenje na zadatke, utvrđivanje rokova, postavljanje pitanja;
 - strategije nadgledanja: samoprovjeravanje , usmjeravanje pažnje, praćenje razumijevanja odgovaranjem na pitanja;
 - strategije samoreguliranja: poznavanje i primjena strategije, odbacivanje neefikasnih strategija, ponovno čitanje, odgovaranje.
- Učinkovito učenje podrazumijeva korištenje različitih strategija učenja: strategije čitanja, pisanja, pamćenja i rješavanja problema.

Kompetencija učiti kako učiti

- **Strategije čitanja:** određivanje cilja čitanja, izdvajanje glavne ideje i ključnih pojmova (podcrtavanje i bilježenje na marginama), analiziranje i sažimanje (izdvajanje bitnog i nebitnog), . . .
- **Strategije pisanja:** određivanje teme i osnovnih elemenata teksta, prikupljanje informacija, razrada ideja, primjera i podataka, provjera, . . .
- **Strategije pamćenja:** grupiranje informacija u smislene cjeline, povezivanje informacija s postojećim znanjem i iskustvom, ponavljanje . . .
- **Strategije rješavanja problema:** izdvajanje ključnih elemenata problema, organizacija ideja (tablice, modeli i sl.), traženje i prepoznavanje obrazaca u podacima, rastavljanje problema u dijelove i pojednostavljivanje problema, istraživački pristup, . . .

Kompetencija učiti kako učiti:

- Razmještaj stanovništva na Zemlji

(primjeri)

2. Kompetencija učiti kako učiti

Koje strategije učenja potičem?

- podcrtavanje i bilježenje ključnih pojmova tijekom čitanja
- povezivanje informacija s postojećim znanjem o stanovništvu svijeta
- razrada ideja: izraditi mentalnu mapu
“raznolikost naseljenosti u svijetu”
- analiziranje i sažimanje (izdvajanje bitnog i nebitnog):
analizirati prostorni razmještaj stanovništva uz
pomoć tematske karte i dijagrama
- organiziranje i razrada podataka: nacrtati dijagram udjela
kontinenata u stanovništvu svijeta na temelju podataka
- povezivanje informacija s geografskim prostorom:
smisleno koristiti fizičku i tematske karte svijeta
(zidna karta, zemljovid i u atlasu i u udžbeniku)
- ponavljanje i uvježbavanje:
odgovaranjem na pitanja ispuniti radni list

- Komunikacijska kompetencija:

3. Komunikacijska kompetencija

Koje ću komunikacijske mogućnosti ponuditi?

- sposobnost pravilnog pisanog i usmenog izražavanja, sposobnost slušanja, zapažanja, argumentiranja, izvođenja zaključaka, aktivnog sudjelovanja u radu. . .
 - npr. Učenici će:
 - argumentirano odgovoriti na postavljena pitanja
 - povezati činjenice o . . . i izvesti zaključak o . . .
 - aktivno sudjelovati u radu
 - razviti vještine pravilne komunikacije
 - razviti vještine pravilnog izražavanja standardnim hrvatskim jezikom

Komunikacijska kompetencija:

- Razmještaj stanovništva na Zemlji

primjer

3. Komunikacijska kompetencija

Koje ću komunikacijske mogućnosti ponuditi?

- pozorno slušati izlaganje i postavljena pitanja
- razvijati sposobnost aktivnog sudjelovanja u radu
- pravilno se izražavati standardnim hrvatskim jezikom
- razvijati sposobnost izražavanja znanja, misli i osjećaja
- argumentirano odgovarati na postavljena pitanja
- uočiti uzročno-posljedičnu vezu prirodnih obilježja i razmještaja stanovništva
- razvijati sposobnost povezivanja činjenica i zaključivanja
- razvijati vještinu usmene interpretacije vizualnih informacija

- Socijalna kompetencija

4. Socijalna kompetencija

*Koja poboljšanja u
socijalnom ponašanju
očekujem?*

- “Socijalna kompetencija obuhvaća način na koji učenik koristi socijalne vještine u odnosu prema sebi i svojim osjećajima te u odnosu prema drugima, njihovim osjećajima i potrebama.”
- Učitelji/nastavnici trebaju osigurati učenicima školsko ozračje koje omogućava stjecanje socijalnih vještina kroz npr.:
 - interakciju s drugim učenicima, aktivnosti zajedničkog rada,
 - igre sastavljanja pitanja i odgovaranja,
 - suradničko učenje ili rad na projektima s ciljem zajedničkog rješavanja problema.

Socijalna kompetencija

- pridržavanje dogovora i pravila
- razvijati uljudnost, poštovanje i uvažavanje različitosti i tuđih mišljenja
- razvijati odgovornost i kritičko mišljenje za rezultate svoga i zajedničkog rada s drugim učenicima
- razvijati interes za . . . , shvatiti važnost . . . ,
- naglasiti potrebu zalaganja za . . . , za rješavanje . . .
- potaknuti razmišljanje i djelovanje . . . ,
- razvijati ispravan stav (svijest) o npr. ugroženosti . . .

Socijalna kompetencija:

- Razmještaj stanovništva na Zemlji

primjer

4. Socijalna kompetencija

Koja poboljšanja u socijalnom ponašanju očekujem?

- pridržavati se dogovora i pravila
- uočavati povezanost prirodne osnove sa životnim problemima lokalnog stanovništva
- prepoznati negativne posljedice prekomjernog iskorištavanja prirode
- spoznavati važnost zaštite okoliša za danas i za buduće generacije
- razvijati svijest o nacionalnom identitetu i poštivanju drugih
- razvijati odgovornost za uspjeh u radu i učenju
- razvijati odgovornost za rezultate zajedničkog rada
- razvijati interes za stalno praćenje geografske stvarnosti te potrebu za trajnim samostalnim učenjem

Tijek nastavnog sata

□ Etape sata : uvod, glavni dio sata, završni dio sata

- ciljevi etapa trebaju pratiti opis aktivnosti učitelja i učenika

Tijek nastavnog sata			
Etape sata	Cilj etape	Opis aktivnosti učitelja	Opis aktivnosti učenika
Uvod ? min	- provjera predznanja - poticanje znatiželje - najava cilja nastavnog sata	- pozdravljam učenike, predstavljam se, evidentiram nastavni sat i odsutne učenike - razgovor (pitanja) o ranije stečenim spoznajama - prikaz fotografija, kratkog filma, rješavanje križaljke, igra asocijacija . . . - najavljujem današnju temu . .	- prijavljuju odsutne - odgovaraju na pitanja, rješavaju križaljku, gledaju film, pogađaju asocijacije . .

- Razmještaj stanovništva na Zemlji

primjer

Tijek nastavnog sata

Etape sata	Cilj etape	Opis aktivnosti učitelja	Opis aktivnosti učenika
Uvod 5 min	- provjera predznanja - poticanje znatiželje - najava cilja nastavnog sata	- pozdravljam učenike, predstavljam se, evidentiram nastavni sat i odsutne učenike - najavljujem razgovor o stanovništvu - ponavljamo ranije stečene spoznaje o stanovništvu svijeta: <i>Koliki je omjer površine kopna i mora na Zemlji?</i> <i>Koliki je broj stanovnika na Zemlji?</i> <i>Koje su dvije vodeće zemlje po broju stanovnika u svijetu?</i> - najavljujem današnju nastavnu temu i upućujem učenike da otvore udžbenik na str. 10	- dežurni prijavljuju odsutne učenike, a ostali pripremaju pribor za rad -učenici odgovaraju na postavljena pitanja: <i>Od ukupne površine Zemlje mora zapremaju 71% ,a kopno 29%.</i> Očekivani odgovor: <i>Danas na Zemlji živi preko 7 milijardi stanovnika.</i> <i>Dvije zemlje s više od milijardu stanovnika su Kina i Indija.</i> -učenici zapisuju naslov teme u bilježnicu i otvaraju udžbenik

Glavni dio sata:

- Cilj etape:
- Naučiti temeljne pojmove, pojave i procese
 - npr.: objasniti proces . . . , opisati promjene . . . , definirati uzroke . . . , navesti primjere . . .
- Razvijati vještine:
 - čitanja teksta i grafičkih prikaza
 - npr.: čitati podatke u tablici . . . , analizirati dijagram . . . , tematsku kartu . . . , poticati uporabu geografske karte . . .
 - usmenog i pisanog izražavanja
 - npr.: u tekstu izdvojiti važne odrednice . . .
 - organiziranja, dogovaranja, pridržavanja pravila grupnoga rada

- Razmještaj stanovništva na Zemlji:

(izdvojeni primjeri ciljeva i aktivnosti)

Glavni dio sata 30 min	➤ definirati pojmove ekumena, subekumena i anekumena ➤ objasniti geografski determinizam i geografski posibilizam i navesti primjere ➤ razvijati vještine analiziranja tablice ... uspoređivanja i interpretacije podataka na dijagramu ... tumačenja tematske karte	- prikazujem fotografije naseljenog, vrlo rijetko naseljenog i nenaseljenog područja svijeta te definiram pojmove ekumena, subekumena i anekumena - objašnjavam geografski determinizam i posibilizam i potičem učenike da sami navedu primjere - analiziram tablicu iz udžb. na str. 10, s kontinentima po udjelu površine i stan. - uspoređujem podatke na dijagramu, str. 11 i tražim od učenika njihovo tumačenje - tumačim kartu gustoće naseljenosti svijeta na str. 13 te prozivam jednog učenika da imenuje 4 najgušće naseljene regije svijeta	- promatranjem fotografija učenici utvrđuju razlike u naseljenosti te u bilježnicu zapisuju pojmove ekumena, subekumena i anekumena - učenici navode primjere utjecaja geografskog determinizma i posibilizma - analiziraju podatke u tablici i klasificiraju kontinente prema udjelu u svjetskom stanovništvu - uspoređuju udjele kontinenata u površini i broju stanovnika - promatraju kartu gustoće naseljenosti u svojim udžbenicima, a prozvani učenik imenuje tražene regije
-------------------------------	--	---	---

- Završni dio sata:

- Provjera ostvarenosti planiranih ishoda učenja
 - pitanja kojima se provjerava razumijevanje i postignuća učenika na satu

(primjer)

Etape sata	Cilj etape	Opis aktivnosti učitelja	Opis aktivnosti učenika
Završni dio sata 5 min	➤ primjena naučenog ➤ formativno vrednovanje	- Dijelim učenicima radne listove čijim ispunjavanjem ćemo ponoviti obrađeni nastavni sadržaj. - Po završetku ispunjavanja prozivam učenike da pročitaju svoje odgovore - Za domaću zadaću učenici će riješiti zadatke u radnoj bilježnici na str 12 i 13.	- Učenici ispunjavaju radne listove. - prozvani učenik čita svoj odgovor, a ostali, po potrebi, dopunjavaju ili ispravljaju krivi odgovor.

Plan školske ploče:

- primjereni broj i opsežnost natuknica

Plan školske ploče

RAZMJEŠTAJ STANOVNIŠTVA NA ZEMLJI

Svijet: 7,5 mlrd stanovnika (2018.g.)

Ekumena – naseljeno kopno

Gustoća naseljenosti = broj stanovnika/površina (km²)

Neravnomjeran razmještaj svjetskog stanovništva

- najveće koncentracije: Monsunska Azija, Zapadna Europa, SI SAD-a

Uzroci neravnomjernog razmještaja stanovništva u svijetu su:

- a) prirodno- geografski činitelji
- b) društveno-geografski činitelji

Litoralizacija – proces naseljavanja obale

Geografski determinizam

Geografski posibilizam

Nastavne metode :

- metoda razgovora, izlaganja, demonstracije, neizravna grafička metoda, rad s tekstom

Oblici rada:

- frontalni, samostalni rad, diskusija

Nastavna sredstva i pomagala: pametna ploča, računalo, udžbenik Geografija 2, fotografije, zidna geografska karta Svijeta

Učenici s posebnim obrazovnim potrebama:

Popis literature i izvora za nastavnika:

M. Matas, M.A. Friganović, M. Sić,: GEOGRAFIJA 2,

I. Nejašmić: DEMOGEOGRAFIJA,

HGD – Zadar: GEOGRAFSKI RJEČNIK

Atlas Svijeta, geografska karta RH

Stručni časopisi: Meridijani, Drvo Znanja, Geografski glasnik, Geografski horizont

<https://kulturopedija.wordpress.com/predmeti/geografija/>

Popis priloga

- Prilog 1: radni list
- Prilog 2: PPT prezentacija

Primjer:

Prilog 1: Radni list

Radni list

1. Dopuni sljedeće rečenice.

- a) Demogeografija proučava _____.
- b) Povremeno naseljeni dio kopna naziva se _____, a primjer je _____.
- c) Litoralizacija označava _____.

2. Koristeći tablicu u udžbeniku na str. 10 navedi:

- a) U Europi živi _____ stanovnika.
- b) gustoća naseljenosti ekumene iznosi _____
- c) udio stanovništva Angloamerike u stanovništvu svijeta iznosi _____.

3. U kojim državama od navedenih je veća uloga geografskog posibilizma?

Tri su odgovora točna. Zaokruži slovo ispred točnih odgovora.

- a) Švedska b) Albanija c) Izrael d) Turska e) Egipat f) Kanada

4. Izračunaj prosječnu gustoću naseljenosti odabranih država.

Država	Površina (km ²)	Broj stanovnika	Gustoća (stan/km ²)
Norveška	385 252	4 998 100	
Japan	377 835	127 450 000	
Kanada	9 984 670	34 280 000	